

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра рослинництва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ОРГАНІЧНОГО РОСЛИННИЦТВА

(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

Розробник:
Гангур Володимир,
професор кафедри
землеробства і агрохімії ім.
В.І. Сазанова, доктор
сільськогосподарських наук,
старший науковий
співробітник

Полтава
2023 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Основи органічного рослинництва
Назва структурного підрозділу	Кафедра рослинництва
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Гангур В.В., доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник
	<i>Контакти:</i> ауд.51 (навчальний корпус № 1)
	<i>e-mail:</i> volodymyr.hanhur@pdaa.edu.ua
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень. Другий (магістерський) рівень для галузі знань 21 Ветеринарна медицина.
Спеціальність	Усі спеціальності
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з біології, ботаніки, хімії.

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни - формування у здобувачів вищої освіти знань про польові культури, особливості їх росту та розвитку, вимоги до факторів середовища, сучасні прийоми та технології вирощування продукції рослинництва, що не містить залишків хімікатів, збереження ґрунтової родючості і охорону навколишнього середовища.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування об'єктивних знань про причини виникнення екологічних проблем в сільськогосподарському виробництві; набуття практичних навичок з виявлення екологічних наслідків агротехнологій і пошук оптимальних шляхів їх усунення; напрацювання інструментарію організації ефективного і безпечного контролю забур'яненості посівів сільськогосподарських культур, декальцинації і дегуміфікації, агрофізичної деградації, безпечного застосування агрохімікатів у сучасному землеробстві України; про комплекс взаємопов'язаних агротехнічних, меліоративних, запобіжних і організаційних заходів щодо усунення чи мінімізації негативного впливу ґрунтових деградацій на рівень продуктивності та її сталість в агротехнологіях органічного рослинництва.

Компетентності		Результати навчання
загальні	спеціальні (фахові)	
<p>ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 10. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності.</p> <p>ЗК 15. Прагнення до збереження навколишнього середовища, забезпечення та дотримання безпечних умов праці.</p>	<p>ФК 1. Здатність планувати, організовувати та здійснювати технологічні операції з вирощування екологічно безпечної продукції рослинництва.</p>	<p>РН 5. Застосовувати для ефективної професійної діяльності природничо-наукові та фахові знання.</p> <p>РН 7. Демонструвати знання сучасного рівня та новітніх технологій у різних галузях для їхнього упровадження у професійній діяльності та вирішенні фахових завдань.</p>

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	л	п	сам. роб.
Тема 1. Суть органічного виробництва. Сучасний стан та перспективи розвитку в Україні.	10	2	–	8
Тема 2. Шляхи підвищення енергетичного потенціалу ґрунтів в органічному рослинництві.	12	2	2	8
Тема 3. Наукові основи сівозмін та їх значення в стабілізації екологічного стану агроценозів.	14	2	4	8
Тема 4. Система застосування добрив в органічній сівозміні.	12	2	2	8
Тема 5. Еколого-біологічні особливості бур'янів та способи їх контролю за органічного виробництва.	12	2	2	8
Тема 6. Системи обробітку ґрунту та їх роль в біологізації агротехнологій.	14	2	4	8
Тема 7. ЕМ- та МХ- технології в органічному рослинництві.	8	2	–	6

Тема 8. Мікробіологічні препарати та стимулятори росту рослин в органічному рослинництві.	8	2	–	6
Усього годин	90	16	14	60

Форми контролю результатів навчання (денна форма)

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			
	Виконання практичних робіт та їх захист	Виконання завдань самостійної роботи (конспект)	Контрольна робота	Разом
РН 1	24	20	6	50
РН 2	24	20	6	50

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (денна форма)

Назва теми	Види навчальної роботи студентів			Разом по темі
	виконання практичної роботи та її захист	виконання завдань самостійної роботи	виконання контрольної роботи	
Тема 1. Суть органічного виробництва. Сучасний стан та перспективи розвитку в Україні.	–	5	–	5
Тема 2. Шляхи підвищення енергетичного потенціалу ґрунтів в органічному рослинництві.	8	5	–	13
Тема 3. Наукові основи сівозмін та їх значення в стабілізації екологічного стану агроценозів.	8	5	–	13
Тема 4. Система застосування добрив в органічній сівозміні.	8	5	–	13
Тема 5. Еколого-біологічні особливості бур'янів та способи їх контролю за органічного виробництва.	8	5	–	13
Тема 6. Системи обробітку ґрунту та їх роль в біологізації агротехнологій.	16	5	–	21
Тема 7. ЕМ- та МХ- технології в органічному рослинництві.	–	5	–	5
Тема 8. Мікробіологічні препарати та стимулятори росту рослин в органічному рослинництві.	–	5	–	5
Контрольна робота	–	–	12	12
Разом	48	40	12	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИДІВ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Виконання практичних робіт та їх захист (денна форма)

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Високий	8	Відмінне виконання практичної роботи. Здобувачем надана повна відповідь при захисті теоретичної і практичної компоненти теми (не менше 90% потрібної інформації).
Достатній	7-6	Виконання практичної роботи вище середнього рівня. Здобувачем надана достатньо повна відповідь при захисті теоретичної і практичної компоненти теми (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями.
Задовільний	5-4	Виконання практичної роботи на достатньому рівні. Здобувачем надана неповна відповідь при захисті теоретичної і практичної компоненти теми (не менше 60% потрібної інформації та незначні помилки).
Низький	3-1	Виконання практичної роботи відповідає мінімальним критеріям. Здобувачем надана коротка відповідь при захисті теоретичної і практичної компоненти теми із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації).

Виконання завдань самостійної роботи (денна форма)

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Високий	5	Здобувачем надана повна відповідь у письмовій формі (не менше 90% потрібної інформації).
Достатній	4	Здобувачем надана достатньо повна відповідь у письмовій формі (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями.
Задовільний	3	Здобувачем надана неповна відповідь у письмовій формі (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки.
Низький	2-1	Здобувачем надана коротка відповідь у письмовій формі із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації).

Виконання контрольної роботи (денна форма)

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Високий	11-12	Здобувачем надана повна відповідь у письмовій формі (не менше 90% потрібної інформації).
Достатній	8-10	Здобувачем надана достатньо повна відповідь у письмовій формі (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями.
Задовільний	5-7	Здобувачем надана неповна відповідь у письмовій формі

		(не менше 60% потрібної інформації та незначні помилки).
Низький	1–4	Здобувачем надана коротка відповідь у письмовій формі із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації).

Трудовість:

Загальна кількість годин – 90 год.

Кількість кредитів – 3,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Пропущені заняття здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці **АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ:** <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної

дисципліни:

- 1) Робоча програма навчальної дисципліни.
- 2) Навчальний контент (повний текст лекцій).
- 3) Тематика та зміст практичних робіт.
- 4) Питання для самостійної роботи, поточного і підсумкового контролю.
- 5) Електронне навчання у системі Moodle.
- 6) Забезпечення дисципліни навчальними інформаційними джерелами, інструментами, обладнанням та програмним забезпеченням.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бегей С. В. Екологічні проблеми землеробства: Підручник / С. В. Бегей. Львів: „Новий Світ–2000”, 2007. 429 с.
2. Екологічні проблеми землеробства: Підручник / за ред. В. П. Гудзя. Житомир: Вид-во „Житомирський національний агроекологічний університет”, 2010. 708 с.
3. Зубець М. В. Економічні аспекти реформування аграрно-промислового комплексу України / М. В. Зубець, М. Д. Безуглий. К.: Аграр. наука, 2010. 17 с.
4. Екологічні проблеми землеробства / За ред. І. Д. Примака. К.: Центр учбової літератури, 2010. 456 с.
5. Зінченко О.І., Салатенко В.Н., Білоножко М.А. Рослинництво. Підручник. К.: “Аграрна освіта”, 2001. 590 с.
6. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. К.: “Центр навчальної літератури”, 2004. 808 с.

Допоміжні

1. Агрономічні аспекти екологічно безпечного землеробства: монографія / Кохан А. В., Фролов С. О., Швартау В. В., Глущенко Л. Д., Гангур В. В., Самойленко О. А., Лень О. І., Олєпір Р. В.; за ред. А.В. Кохана. Полтава: Дивосвіт, 2016. 120 с.
2. Бойко П. І., Коваленко Н. П., Гангур В. В., Корецький О. Є., Шаповал І. С., Савченко Г. І., Квасніцька Л. С. Екологічна роль сівозмін у підвищенні стійкості агроєкосистем Лісостепу. Збірник наукових праць Національного наукового центру «Інститут землеробства УААН». 2010. Вип. 3. С. 175–185.
3. Органічне землеробство: з досвіду ПП «Агроекологія» Шишацького району Полтавської області (Практичні рекомендації) / С. С. Антонець, А. С. Антонець, В. М. Писаренко, М. М. Опара, П. В. Писаренко, І. О. Чекрізов, С. Л. Москаленко, Г. В. Лук'яненко, В. М. Самородов, В. В. Писаренко, В. В.

Гангур, Т. М. Дядечко, С. А. Ніколаєва, Ю. Г. Писаренко, В. О. Тур. Полтава, 2010. 198 с.

4. Сидеральні культури (практичні рекомендації) / С. С. Антонєць, А. С. Антонєць, В. М. Писаренко, В. В. Замикула, С. Л. Москаленко, П. В. Писаренко, О. С. Пипко, С. В. Поспєлов, В. М. Самородов, І. О. Чєкрїзов, В. В. Гангур, Г. В. Лук'яненко, Т. М. Дядечко, С. Ф. Швидь, С. А. Ніколаєва, С. І. Панченко. Полтава: «Сїмон», 2011. 51 с.

5. Стан та шляхи підвищення родючості ґрунтів Полтавської області в сучасних умовах сільськогосподарського виробництва / Кохан А. В., Глущенко Л. Д., Гангур В. В., Лєнь О. І., Сокирко П.Г., Олєпїр Р. В., Троценко З.Г., Брегеда С.Г., Біланович О.Л.; за ред. А.В. Кохана, Л. Д. Глущенка. Полтава, 2015. 90 с.

6. Сонько С.П., Суханова І.П., Василенко О.В. Особливості вермикюльтури в умовах Правобережного Лісостєпу. Збірн.наук.праць Уманського НУС. Ч.1. Агрономія. Випуск 73. Умань, 2010. С. 216-224.

7. Сонько С.П. Екологія агроландшафтів і програмовані технології вирощування сільськогосподарських культур. Збірн.наук.праць Уманського НУС. Ч.1. Агрономія. Випуск 73. Умань, 2010. С.360-365.

8. Сонько С.П., Василенко О.В., Суханова І.П. Агроекологічний стан субстрату у вихідних популяціях червоного гнойового (компостного) черв'яка (*eisenia foetida savigny*). Екологія – шляхи гармонізації відносин природи та суспільства. Збірник тез II Міжнародної наукової конференції. –Ред.-вид.центр УНУС, Умань, 2010. С. 38-40.

9. Сонько С.П., Максименко Н.В. Еволюція механічного обробітку ґрунту, як головний чинник планування агроландшафту (екологічні надії та розчарування). Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. № 1004, Серія «Екологія». Харків, 2012 . С. 7-22.

Інформаційні ресурси

1. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України – dir@dnsgb.kiev.ua
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – nlu@csl.freenet.kiev.ua